

DNs

A photograph of five women of various ages sitting on a white cloth on the floor. They are all wearing white dresses and are engaged in conversation, smiling and looking towards each other. The background is a wall covered in a dense pattern of sunflowers. The lighting is soft and warm, creating a pleasant atmosphere.

Kalenderpikene

Et blikk inn i en kvinneklubb

I år feirer vi at det er 100 år siden kvinnene fikk stemmerett i Norge. Stemmerett handler om retten til å bli hørt og muligheten til å påvirke det samfunnet vi lever i. Men det er mange måter å bli hørt på.

En måte å nå frem med sine saker er å bruke pressen, og det er dette kvinnene i «Kalenderpikene» fikk oppleve. Stykket er basert på en sann historie om medlemmene av kvinneforeningen «Womans`s Institute» i Yorkshire Dales i England. Da Annes ektemann fikk leukemi i 1998, satte foreningen i gang en pengeinnsamling til det lokale sykehuset for å skifte ut den vonde sofaen på rommet for de pårørende.

Dette gjorde de ved å lage en kalender hvor de selv var modeller. Salget ble en enorm suksess og den store mediaoppmerksomheten førte til at de kunne finansiere en helt ny fløy på kreftavdelingen på sykehuset. Men mediaoppmerksomheten var og en uventet opplevelse for kvinneforeningen. Noen reduserte dem til salgsobjekter og andre latterliggjorde prosjektet deres. Kvinnene selv måtte takle en rekke indre konflikter i gruppen som resultat av det hele. De opplevde at det var enklere å være venner før salget av kalenderen tok helt av. Det skal som kjent sterk rygg til for å bære en suksess, og Annes venninne Chris solte seg mer enn godt var i berømmelsen hun opplevde.

Gjennom stykket får vi en rekke glimt inn i en svært uensartet forsamling av kvinner som har levd et stille liv og som plutselig får livet snudd på hodet fordi de

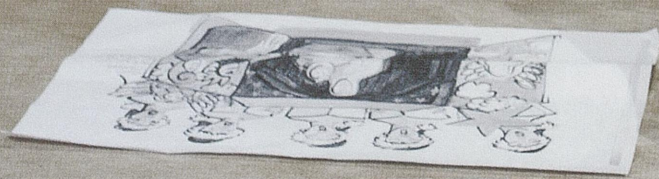
velger å bruke et uvanlig virkemiddel for å samle inn penger til en sak de alle tror på. Siden den gang er utallige kalendere blitt laget over hele verden. Alt fra brannmenn til idrettslag har stilt opp for å samle inn penger til en sak de vil støtte. Alle vet at sensasjoner turrer pressen og dermed får denne type kalendere et stort mediefokus. Gjennom mediefokuset får man satt søkelys på en sak, og fordi man blir hørt, blir og opinionen involvert gjennom pressen. Og gjennom opinionstrykket kan man påvirke makten. Det handler om å bruke sin stemme. Og det handler om hvordan du velger å bruke den. Men mest av alt handler «Kalenderpikene» om alle nye nyansene av vennskap som utvikles og settes på prøve i et kvinnefelleskap som våger å bryte med konvensjoner fordi de vil noe.

Vi gleder oss til å presentere denne varme komedien for dere. Det er ikke ofte vi finner en historie som har så mange gode kvinneroller. Hjertelig velkommen til den dyktige og erfarne svenske regissøren Johan Huldt som endelig gjør sin første regioppgave i Bergen.

Velkommen i teatret!

Agnete G. Haaland

Kalenderpikene

av Tim Firth

Oversetter: Liv Aakvik

Regissør: Johan Huldt

Scenograf: Olav Myrvedt

Kostymedesigner: Ingrid Nylander

Lysdesigner: Arne Kambestad

Dramaturg: Solrun Toft Iversen/Siri Løkholm Ramberg

MED

Chris: Ane Skumsvoll

Annie: Marianne Nielsen

Celia: Karin Stautland

Ruth: Sissel Ingri Tank-Nielsen

Jessie: Wenche Kvamme

Cora: Katrine Lunde Mackenzie

Marie: Rhine Skaanes

John: Bjørn Willberg Andersen

Rod: Jon Ketil Johnsen

Lawrence: Audun Sandem

Liam: Martin Karelius Østensen

Lady Cavendish/Brenda: Kirsten Hofseth

Elaine: Thea Borring Lande

Teaterforlag: Nordiska ApS - København

Takk til Herborg Rundberg for bidrag på piano

Inspisient: Bjørn Isaksen

Lydtekniker: Bjarte Vaage

Sangpedagog: Mariann Schei

Maskør: Kati Sjøgren/John Einar Hagen

Rekvisitør: Sissel Hamre/Cathrine Hopstock

Sufflør: Nina Agnethe Kopperdal

Forestillingen varer i ca. 2 timer

og 15 minutter, inkludert pause.

Dekor og kostymer er produsert

på Den Nationale Scenes verksteder.

Det er ikke tillatt å fotografere, filme

eller gjøre lydopptak under forestillingen.

Premiere på Store Scene 8. mars 2013.

Historien om de ekte Kalenderpikene

Det meste du opplever fra Store Scene her på DNS i kveld har virkelig skjedd. Alt begynte med en spøk. Så skjedde det noe forferdelig. Og så ble spøken alvor. Det igjen utløste svært mye glede. Ja, så mye at det som bare kunne vært trist, nå er blitt en komedie.

Av Finn Bjørn Tønder

I *Kalenderpikene* på teateret har de andre navn. Men alt bygger på det som skjedde etter at 53 år gamle John Richard Baker (53) fikk diagnosen kreft i februar 1998. Johns mange venner i den idylliske landsbyen Cracoe i Yorkshire var sjokkerte, og samlet seg rundt Johns kone Angela og familien, fast bestemt på å bidra positivt for å hjelpe. - John var den første i vår omgangskrets som fikk en alvorlig sykdom, forteller Angela i et av utallige intervjuer hun har gitt etter at hun og venninnene ble superkjente i store deler av verden. Og så forteller hun om Rylstone Womens Institute (RWI), og kalenderen som årlig var et tilbakevendende tema, som inntektskilde for foreningens giverglede. - Faktisk lenge før John ble syk, tøyset vi om at vi kanskje skulle lage en kalender med nakenbilder av oss modne kvinner i RWI. Det var vel Tracey som foreslo det. Og så lo vi godt da vi foreslo hvilke kvinner som passet til hver måned. John var også med da vi tullet om dette. Jeg husker så godt at han sa at vi bare hadde det i kjeften. Og at vi aldri ville våge, sier Angela Baker.

SÅ DØDE JOHN

Så ble John syk. Leukemi. Han ble raskt dårligere, og døde bare fem måneder senere. Angela var utrøstelig. Og ble ikke bedre av at Tracey faktisk foreslo å gjøre alvor av en kalender med nakenbilder, til inntekt for Leukemia Research Fund.

Men det viste seg at hele landsbyen ville bidra med hjelp. Og at 11 kvinner i RWI ville stille opp som nakenmodeller for kalenderen. - Vi mente 1000 eksemplarer ville holde.

Men trykkeriet overtalte oss til å trykke 3000. Trykkeriutgiftene ble uansett dekket av lokale bedrifter. Da bare gjenstod det å se om vi virkelig våget å kaste klærne for kreftsaken, sier Angela Baker.

Den lokale landskapsmaleren Terry Logan ble hyret som fotograf. Han hadde tross alt jobbet med reklame, hadde fotografiapparat, og var gift med en av kvinnene, Lydia. Logan forteller: - Jeg hadde forberedt meg godt, og planlagt hvert foto nøye. Jeg ville vise hver av dem fra sin beste side. Og la vekt på å få frem deres personlighet og interesser. Angela spilte piano og ble plassert ved klaveret. Hadde en flotte ben, sørget jeg for at de kom i fokus. Men før vi startet satt alle kvinnene i morgenkåper og drakk rødvin. Jeg skjønnte da at jeg måtte handle raskt, før vinen tok dem, sier han.

I NABOROMMET

Kvinnene var blyge. Og likte ikke å ha en mann i rommet. Tom måtte derfor gi instruksjer via Lydia fra rommet ved siden av. - Det ble for dumt, så jeg grep inn, forteller Angela, og lot Terry instruere i samme rom som han faktisk skulle jobbe.

Lanseringen ble lagt til den årlige kreftforskningskonferansen i Leeds, 12. april 1999, med det lokale bryggeriet som samarbeidspartner. - Alt ble utrolig. Vi hadde invitert venner, familie og noen få samarbeidspartnere. Og hadde med oss 1000 kalendere. Men forsamlingslokalet var stappfullt, og responsen fra media enorm. Det var journalister over alt. TV-stasjoner,

radio og aviser. Vi kom på Six O'Clock News på BBC, på Sky News, ja på alle de store kanalene. Og kvelden etter var vi hovedoppslag på nyhetene i Australia. Kalenderne var borte på et blunk, forteller Tracey, som er rollemodellen for den kvinnen Ane Skumsvoll spiller her på DNS.

BUCKINGHAM PALACE

Det tok virkelig av. Mediestorm er dekkende. En mengde opptredener i radio og TV, tre turer til USA, blant annet med intervjuer i Jay Leno-show i Los Angeles. Til og med dronning Elizabeth inviterte dem hjem til Buckingham Palace. Og dronningen kjøpte en kalender. – Vi solgte 88.000 kalendere totalt, og bare det første året hadde vi samlet inn 2 millioner pund for kreftsaken, sier Angela. Og flere kalendere ble det i årene som kom. Og flere millioner pund. Enorme verdier ble gitt til leukemi- og lymfekreftforskning. Dessuten var det mange andre som gjorde det samme. Over hele verden. Til inntekt for andre, veldedige formål.

Men det stoppet ikke med kalendersalg. Harbour Picture ville lage film om prosjektet: - Da jeg fikk se kalenderen var det gjort. Det forandret alt jeg hadde tenkt. Det var en skjønnhet og uskyld i disse bildene som berørte meg sterkt. Og da jeg så bildet av Angelas avdøde ektemann, forstod jeg at det måtte være filmens hjerte, sier Suzanne Mackie i filmselskapet.

Seks av de elleve kvinnene solgte sine historier til Hollywoodselskapet, Buena Vista, som tok over

filmprosjektet. Og briten Tim Firth ble hyret som manusforfatter. –Jeg hadde selv kjøpt kalenderen. Men så aldri det åpenbare i at dette burde bli film, sier han i dag. Senere bearbeidet han sitt eget filmmanus for teater. Og det er derfor du er her på DNS i dag.

- Vi skjønte at det ikke skulle være en dokumentar. Og at elementer både i filmen og teateroppsetningen ville være fri fantasi. Men vi ble veldig fornøyde med resultatet, har Angela Baker sagt etterpå.

DET GIKK BRA

Filmene hadde premiere høsten 2003, og spilte inn mer enn 20 millioner dollar bare i Storbritannia. Den ble også en salgssuksess i USA. Helen Mirren og Julie Walters var filmens Ane Skumsvoll og Marianne Nielsen. I 2007 ble teaterplanene lansert. Også den versjonen en kjempesuksess. Først turné i England i 2008/09. Så fast i London. Og så nye oppsetninger over hele verden. Nå endelig i Bergen. - Jeg synes vi taklet det hele veldig bra. Vi har gjort de utroligste ting og hatt opplevelser ingen kunne drømme om i sine vildeste fantasier.

Likevel mener jeg at vi har hatt beina godt plantet på jorden. Vi har aldri glemt hvorfor vi gjorde det vi gjorde. Planen var aldri å bli berømte, men å samle inn penger til minne om John, sier Angela, med visshet om at en fløy i det nye kreftsykehuset i Leeds bærer mannens navn.

- Kalenderprosjektet har også gitt oss erfaringer om hva som skjer med mennesker når man blir rykket opp fra en rolig tilværelse til plutselig å være i fokus. Men stort sett må vi beskrive det hele som en enestående opplevelse, sier enken etter John Richard Barker.

- Tårer finnes så det rekker

- Komedien er alltid en bra innfallsvinkel for å kunne belyse det som kan være vanskelig. Og det er nettopp det vi gjør her på DNS med vår oppføring av Kalenderpikene, sier den svenske regissøren Johan Huldt.

Av Finn Bjørn Tønder

- Jeg pleier å komme med et lånt sitat når jeg snakker om komedier. «Komedien er dramaets fattige kusine». Og det har liksom alltid vært slik at latteren oppfattes som mer suspekt enn tårene i teateret. Men tårer finnes så det rekker. Jeg mener vi behøver mer av latteren. Den er legende; ja den hjelpen vi behøver for å takle en virkelighet som kan være vanskelig, sier Huldt få dager før premieren på kveldens forestilling.

- Det er en kjent sak at det er på de kjedeligste arbeidsplassene at den beste humoren blir utviklet. Jeg har ofte tenkt på det. Og brukt nettopp det i min argumentasjon når jeg forsvarer komediene mot det mer såkalt seriøse. Alt bra teater handler om hvordan det er å være et menneske. Og vi kan fokusere på det fra ulike hold. Personlig er jeg ikke i tvil om at komedien alltid er en bra innfallsvinkel for å belyse det som kan være vanskelig. Personlig foretrekker jeg da komedier der vi ler med mennesker, og ikke av dem. Og det er akkurat det jeg håper publikum vil gjøre i kveld, sier Huldt.

HÅRFIN BALANSE

- Når det er sagt vil jeg også understreke at grensen mellom komedien og tragedien er hårfin. Tragedien trenger et lys for å fungere. Samtidig behøver komedien et mørkt strøk for å bli morsom. Akkurat det er på plass i

denne komedien, som er basert på virkelige hendelser i England. Huldt mener også bestemt at de opprinnelige kalenderpikene satte i gang noe som har satt varige spor.

- Det er blitt mer akseptert å vise vanlige kropper. Fortsatt er det tøffest i den kvinnelige verdenen, men det begynner å bli tøft også for menn. Derfor tror jeg at menn kan ha godt av å se denne oppsetningen.

- Som alltid handler dette om menneskesak. Men det er også en mulighet for menn til å få et innblikk i den kvinnelige verden. Vi lever jo i en tid med et besynderlig kroppsideal. Å våge å tro på den naturlige, menneskelige skjønnheten i en kultur som grenser til å hylle anoreksi – ja, det krever stort mot, sier Johan Huldt.

HØY STANDARD

Om sitt første møte med Bergen og Den Nationale Scene, sier den erfarne, svenske instruktøren.

- Det har vært fint å være her i prøveperioden. Jeg forstår stadig mer norsk. Og det virker absolutt som om ensemblet skjønner min stockholmske måte å prate på. Tro dere meg, publikum, de dere ser på scenen i kveld har vært flotte skuespillere å samarbeide med. DNS-ensemblet står ikke tilbake for de svenske skuespillerne jeg jobber mest med. Det er absolutt høy kvalitet på skuespillerne i Norge, sier Johan Huldt.

Karin Stautland og Siv Øvsthus som helseklovner på Haukeland Universitetssykehus.
Foto: Trym Wedel Spjelkavik

Humor som legemiddel

På scenen i dag ser du skuespiller Karin Stautland i rollen som *Celia*. Men bli ikke overrasket om du under et besøk på Haukeland Universitetssykehus plutselig møter henne som klovner. Eller helseklovner, som det offisielt heter.

Av Finn Bjørn Tønder

- Jeg har vært skuespiller siden 1976. Og jeg elsker livet på scenen. Men jeg legger ikke skjul på at oppgaven som helseklovner er noe av det mest givende jeg har gjort som skuespiller. Jeg har virkelig erfart at humor også kan være et viktig legemiddel. I alle fall noe som får bort tankene om det triste og vonde en stakkert stund. Et pusterom. Et smil fra et lite barn, hardt rammet av kreft, kan ikke måles i noe. Det er bare viktig, sier Karin Stautland.

Linken mellom *Kalenderpikene* og frilansskuespillerjobben som helseklovner er ikke åpenbar. Men begge steder handler det om humor i vanskelige situasjoner.

- Det er Siv Øvsthus som er primus motor bak Stiftelsen Helseklovner i Bergen, som i dag består av fem klovner. Selv har jeg bare bidratt den siste tiden. Men jeg har allerede sett hvor viktig denne oppgaven er. Ikke bare for de aller minste. Også for den syke 15-åringen, og for barnas foreldre. Ja, selv mener jeg at enhver sykehusavdeling burde hatt sin egen klovner. Hele tiden. Det er også de tilbakemeldingene vi får, sier hun. - Jeg kan ikke føre noe vitenskapelig bevis for det jeg sier. Jeg bare ser det på øynene til barna, til foreldrene - og på smilene deres, sier Stautland.

- Hvordan «opptrer» dere?

- Vi drar på en vogn med masse rart i. Ballonger, såpebobler og annet. Og så tilpasser vi situasjonen etter forholdene og alderen på pasientene. Men det handler om å sette ting på hodet. Ikke la alt være så alvorlig som det alltid er på et sykehus. Sammen med de pårørende og de

ansatte improviserer vi, og løfter øyeblikkene for barna til noe positivt. Det viktigste er at vi en stakkert stund får pasientene til å tenke på noe annet enn sykdommen.

- Og det viser vi faktisk i *Kalenderpikene* også; at det er mulig å tenke på sykdommen også gjennom glede, sier Karin Stautland.

Karin Stautland har vært frilans skuespiller i en årrekke, og har hatt langvarige engasjementer her på Den Nationale Scene. Hun har hatt en rekke krevende roller, men sier at noe av det mest krevende hun har gjort er å klovne for syke barn. - Men samtidig er det absolutt det mest givende jeg har gjort. Det å se et alvorlig sykt barn, ofte tilknyttet et teknisk hjelpemiddel, plutselig lyse opp; det er meget sterkt, sier hun.

- Dessuten er det ingen tvil om at foreldrene har behov for det lille pusterommet vi helseklovner gir dem. I den vanskelige situasjonen de også er i, får vi dem med på leken. Bort fra det triste. Det er givende. Og viktig.

- Problemet er økonomien. Helse Bergen og enkelte fra næringslivet gjør det mulig at helseklovnene kan komme på sykehusbesøk tre ganger i uken, men det burde vært mer. Håpet er at det kan bli flere midler til dette unike prosjektet. Så kontakt gjerne Stiftelsen Helseklovner, dere som er på teateret i dag. Eller bli fadder, slik skuespiller Marianne Nielsen (*Annie* i dagens forestilling) er. Så kan vi kanskje få økonomisk mulighet til å glede enda flere barn, sier Karin Stautland.

Les mer om prosjektet på www.helseklovner.no

På scenen

Ane Skumsvoll

Marianne Nielsen

Rhine Skaanes

Wenche Kvamme

Sissel Ingri Tank-Nielsen

Katrine Lunde Mackenzie

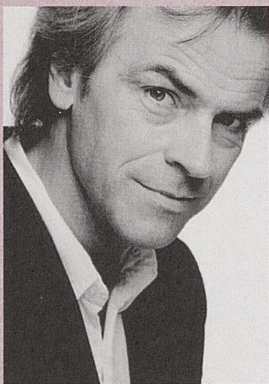
Kirsten Hofseth

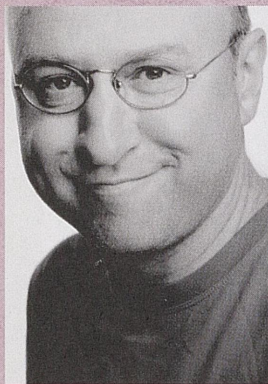
Karin Stautland

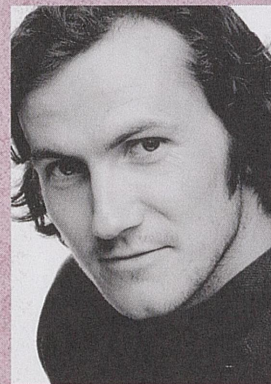
Thea Borring Lande

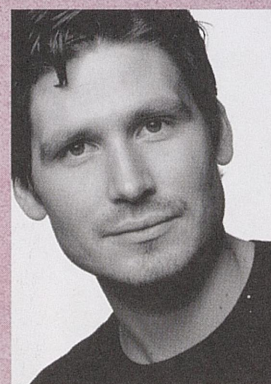
Bjørn Willberg Andersen

Jon Ketil Johnsen

Martin Karelius Østensen

Audun Sandem

Les mer om våre skuespillere
på våre nettsider: DNS.NO

Bak scenen

Regissør

Johan Huld er opprinnelig utdannet journalist, men har arbeidet som regissør i mer enn tretti år. Han startet sin kunstneriske karriere i den Stockholms-baserte teatergruppen TURteatern, og har siden regissert over 100 ulike oppsetninger over hele Skandinavia. I Sverige har han blant annet hatt suksess med *En frødefull jul* og *Kung Ubu* på Stockholms Stadsteater, og *Nysningen* på Malmö Stadsteater. Han har også gjennom en rekke somre satt opp mange utendørsforestillinger rundt om i Sverige. I Danmark regisserte han tidenes første fremføring av Jon Fosses *Sa Ka La* på Aarhus Teater i 2004. Her i Norge har han blant annet stått bak Riksteatrets oppsetning av *Et Dukkehjem* i anledning teaterets 40-årsjubileum. Johan har også regissert komiserien *Portis Klarar Skivan*, som ble sendt på SVT på 1990-tallet. I tillegg til sitt virke som regissør arbeider han også som oversetter, dramaturg og dramatiker.

Kostymedesigner

Ingrid Nylander er utdannet ved Statens kunst- og håndverksskole. Hun har hatt kostymeansvar for en rekke forestillinger ved de fleste norske teatre, blant annet *Mesteren* og *Margarita* og *Sonny* på Rogaland Teater, *An-Magritt* på Trøndelag Teater, *Jungelboka* på Det Norske Teatret og *Hamlet* og *En sporvogn til begjær* på Nationaltheatret. Hun har også vært kostymedesigner for filmen *Jakten på nyresteinene*. Ved Den Nationale Scene har Ingrid blant annet designet kostymer til *Alice i eventyrland* (2005), *Macbeth*, *Dyrene i Hakkebakkeskogen* (2008/10), *Peder Påske* (2011) og senest på *Mor Courage og barna hennes* (2012). I 2004 mottok hun Heddaprisen for beste kostyme for forestillingen *La Cage aux Folles* på Oslo Nye Teater.

Scenograf

Olav Myrtnvedt er scenograf og kostymedesigner, og er utdannet ved Danmarks Design Skole. Han har arbeidet som scenograf innen både teater og dans siden 1995, og har medvirket i produksjoner på blant annet Den Nationale Scene, Nationaltheatret, Stockholms Stadsteater, Göteborgsoperaen og Aalborg Teater. Han er kjent for sine mange oppgaver med Jon Fosse-oppsetninger, som *Namnet* og *Jenta i sofaen* på DNS, *Natta syng sine songar* på Rogaland Teater og *Draum om hausten* på Nationaltheatret. I 2003 representerte han Norge på Quadriennalen i Praha med scenografien til *Namnet*, *Natta syng sine songar* og *Sonen*. Han har samarbeidet tett med regissørene Kai Johnsen og Alexander Mørk-Eidem, koreografen Ingun Bjørnsgaard og med en rekke frigrupper innen dans og teater. I 2011 ble han tildelt den danske Reumertprisen for scenografien til *Hellig3kongersaften* på Aalborg Teater. På teatret på Engen kjenner vi ham godt fra *Mein Kampf* (2004), *Den Stundesløse* (2006), *Landskap og Elskeren* (2006), *Min Familie* (2010), og i fjor med henholdsvis *Blackbird* og *En Midtsommernattsdrøm*. Myrtnvedt var også scenograf og kostymedesigner på *Et dukkehjem* tidligere i år.

STOLT SPONSOR AV MANGFOLDET

Vi er opptatt av et levende kultur-, idretts- og organisasjonsliv, både nasjonalt og lokalt. DNB er en stor støttespiller av norsk kulturliv, en viktig arena for utøvende kunst.

DNB sponser levende kultur.

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

16g116280

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Kalenderpikene

AS DEN NATIONALE SCENE
PB 78 SENTRUM
5803 BERGEN
TLF.: 55 54 97 00
BILLETTER: 55 60 70 80

ANSVARLIG UTGIVER: AGNETE G. HAALAND
SCENEFOTO: THOR BRØDRESKIFT
PORRETTFOTO: FREDRIK ARFF OG THOR BRØDRESKIFT
GRAFISK UTFORMING: NEOLAB
TRYKK: SCANNER GRAFISK

REDAKTØR: FINN BJØRN TØNDER
I REDAKSJONEN: OLE FRIELE JR., JOHAN HULDT OG MARIANNE NIELSEN
PROGRAM NR. 5 – 2013 | KR. 50,-

WWW.DNS.NO Scandic Bergens Tidende